

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА**

ЗАТВЕРДЖЕНО
вченою радою університету
протокол № 9 від 23.02.2021 р.
уведено в дію
наказом ректора № 46-р
від 23.02.2021 р.

Б.Б.Буяк

**ПОЛОЖЕННЯ
про професійний розвиток науково-педагогічних працівників**

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. «Положення про професійний розвиток науково-педагогічних працівників» Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (далі – університет, ТНПУ) розроблено відповідно до статті 59 [Закону України «Про освіту»](#), статті 60 [Закону України «Про вищу освіту»](#), Закону України «Про професійний розвиток працівників» та «Методичних рекомендацій для професійного розвитку науково-педагогічних працівників», затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 30 жовтня 2020 р. № 1341.

1.2. Професійний розвиток науково-педагогічних працівників (далі – НПП) університету – це безперервний процес набуття нових та вдосконалення раніше набутих фахових та загальних компетентностей, необхідних для професійної діяльності, що передбачає постійну самоосвіту та інші види й форми професійного зростання і може реалізовуватися шляхом формальної та неформальної освіти, стажування, здійснення професійної діяльності тощо.

Професійним розвитком може вважатися:

- здобуття наступного ступеня вищої освіти (освітнього, освітньо-професійного, освітньо-наукового, освітньо-творчого, наукового), у тому числі за іншою спеціальністю, спеціалізацією чи освітньою програмою;
- підвищення кваліфікації, стажування або самоосвіта;
- виконання нових або більшої складності професійних обов'язків тощо, що дає змогу НПП підтримувати належний або покращувати рівень своєї професійної кваліфікації і триває впродовж усього періоду його професійної діяльності.

1.3. Професійний розвиток НПП має враховувати відповідний професійний стандарт (за наявності) і конкретні посадові обов'язки та/або перспективи їх розширення. Крім зазначеного, беруться до уваги особисті професійні інтереси НПП, набутий досвід, рівень виконання професійних (посадових) обов'язків. Університет сприяє професійному розвитку своїх науково-педагогічних працівників.

Як правило, траєкторію професійного розвитку та змістовну його частину визначає НПП. У разі потреби, НПП може отримувати консультативну допомогу колег, завідувача кафедри, на якій він працює, або іншої посадової особи, відповідальної за професійний розвиток НПП на факультеті (декан, заступник декана) чи в ТНПУ (проректори, діяльність яких безпосередньо пов'язана з освітнім або науковим процесом). В окремих випадках, завідувач кафедри або особа, відповідальна за професійний розвиток науково-педагогічного працівника, може надавати конкретні рекомендації щодо напрямів та змісту його професійного розвитку з урахуванням, наприклад, потреби реалізації компонентів нових освітніх програм тощо.

Планування професійного розвитку НПП та узгодження графіку відповідних заходів здійснюється на рівні кафедри чи факультету.

1.4. Заходи професійного розвитку НПП можуть здійснюватися як в Україні, так і за кордоном. Участь у програмах професійного розвитку на території держави, що визнана Верховною Радою України державою-агресором чи державою-окупантом, не допускається.

1.5. Основними складовими професійного розвитку НПП університету є підвищення кваліфікації та стажування.

2. ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ

2.1. Для науково-педагогічних працівників ТНПУ підвищення кваліфікації є обов'язковою складовою системи забезпечення якості освіти.

2.2. Процедура, види, форми, обсяг (тривалість), періодичність, умови підвищення кваліфікації НПП, включаючи механізм оплати, умови й процедуру визнання результатів підвищення кваліфікації визначено Порядком підвищення кваліфікації педагогічних та НПП, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. [№ 800](#) «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних та НПП».

Як правило, підвищення кваліфікації здійснюється за програмою підвищення

кваліфікації, у тому числі шляхом участі у семінарах, практикумах, тренінгах, вебінарах, майстер-класах тощо. Окремі види діяльності науково-педагогічних працівників (участь у програмах академічної мобільності, наукове стажування, самоосвіта, здобуття наукового ступеня, вищої освіти) можуть бути визнані як підвищення кваліфікації.

НПП самостійно обирають форми, види, напрями та суб'єктів підвищення кваліфікації.

2.3. Процедура зарахування окремих видів діяльності, їх результатів та обсяг підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників визначена цим положенням.

ПЕРІОДИЧНІСТЬ ТА ОБСЯГИ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

2.4. Науково-педагогічні працівники університету мають підвищувати свою кваліфікацію не рідше одного разу на п'ять років. ТНПУ забезпечує таке підвищення кваліфікації із збереженням середньої заробітної плати.

2.5. Обсяг (тривалість) підвищення кваліфікації НПП устанавлюється в кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (далі – ЄКТС, один кредит ЄКТС становить 30 годин) за накопичувальною системою і протягом п'яти років не може бути меншим ніж шість кредитів ЄКТС. [Якщо з НПП укладено контракт \(трудовий договір\) на період менше 5 років – обсяг його підвищення кваліфікації встановлюється не менше 1,2 кредиту ЄКТС \(36 год.\) на рік.](#)

Накопичувальна система передбачає можливість враховувати обсяги підвищення кваліфікації чи інших видів професійного удосконалення, які визнаються як підвищення кваліфікації і, які здійснювалися НПП будь-коли впродовж міжтестастаційного періоду.

2.6. Науково-педагогічним працівникам університету, вперше призначених на посади: ректора, проректорів, декана та заступника декана факультету, завідувача кафедри, завідувача відділу аспірантури і докторантури, підвищення кваліфікації відповідно до займаної посади протягом двох перших років роботи є обов'язковим. [Обсяги такого підвищення кваліфікації встановлюється не менше 2,4 кредиту ЄКТС \(72 год.\).](#)

СУБ'ЄКТИ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

2.7. Суб'єкт підвищення кваліфікації – це заклад вищої освіти (його структурний підрозділ), наукова установа, інша юридична або фізична особа, в тому числі фізична особа – підприємець, що провадить освітню діяльність у сфері підвищення кваліфікації НПП.

НПП ТНПУ вільні у виборі суб'єктів підвищення кваліфікації.

2.8. Суб'єкт підвищення кваліфікації може організувати освітню діяльність у сфері підвищення кваліфікації за місцем провадження власної освітньої діяльності або за місцем роботи НПП університету, за іншим місцем, якщо це передбачено договором чи відповідною програмою. Підвищення кваліфікації може здійснюватися в різних суб'єктів, що надають такі освітні послуги.

2.9. Основним критерієм вибору суб'єкта підвищення кваліфікації має бути відкритість і достовірність інформації про його діяльність та відповідні програми, якість надання відповідних послуг.

ПРОГРАМА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

2.10 Обираючи суб'єкта підвищення кваліфікації ТНПУ враховує, що, затверджена суб'єктом підвищення кваліфікації програма оприлюднюється на веб-сайті і, як правило, містить інформацію про:

- розробника;
- найменування програми;
- мету;
- напрям;
- зміст:
- обсяг, що встановлюється в годинах без урахування самостійної роботи або в кредитах ЄКТС з урахуванням самостійної роботи;
- форму підвищення кваліфікації;
- перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться/набуватимуться (загальні, фахові тощо).

2.11. Також програма може містити інформацію стосовно:

- розподілу годин за видами діяльності (консультація; аудиторна, практична, самостійна і контрольні заходи тощо);
- особи, яка виконує програму (рівень вищої освіти, категорія, науковий ступінь, вчене звання, місце та/або досвід роботи тощо);
- строку виконання програми;
- місця виконання програми (за місцезнаходженням суб'єкта підвищення кваліфікації, місцезнаходженням замовника тощо);
- очікуваних результатів навчання;
- вартості (у разі встановлення) або про безоплатний характер надання освітньої послуги;
- графіку освітнього процесу;
- мінімальної та максимальної кількості осіб в групі;
- академічних, професійних можливостей за результатами опанування програми;
- можливості надання подальшої підтримки чи супроводу;
- додаткових послуг (організація трансферу, забезпечення проживання і харчування, перелік можливих послуг для осіб з особливими потребами тощо);
- документу, що видається за результатами підвищення кваліфікації тощо.

2.12. Обсяг програми підвищення кваліфікації визначається відповідно до її фактичної тривалості в годинах без урахування самостійної роботи або в кредитах ЕКТС з урахуванням самостійної роботи.

ФОРМИ ТА НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

2.13. НПП можуть підвищувати кваліфікацію за різними формами: інституційною (очна (денна, вечірня), заочною, дистанційною, мережевою), дуальною, на робочому місці, на виробництві тощо. Форми підвищення кваліфікації можуть поєднуватись.

2.14. Підвищення кваліфікації може бути організовано в ТНПУ (як виняток), за іншим місцем та/або дистанційно, якщо це передбачено договором чи відповідною програмою.

2.15. Основними напрямками підвищення кваліфікації можуть бути:

- розвиток професійних компетентностей (фахових методик, технологій тощо);
- психолого-фізіологічні особливості здобувачів освіти певного віку, основи андрагогіки;
- створення безпечного та інклюзивного освітнього середовища, особливості інклюзивного навчання, забезпечення додаткової підтримки в освітньому процесі дітей з особливими освітніми потребами;
- використання інформаційно-комунікативних та цифрових технологій в освітньому процесі, включаючи електронне навчання, інформаційну та кібернетичну безпеку;
- мовленнєва, цифрова, комунікаційна, інклюзивна, емоційно-етична компетентність;
- формування професійних компетентностей галузевого спрямування, опанування новітніми виробничими технологіями, ознайомлення із сучасним устаткуванням, обладнанням, технікою, станом і тенденціями розвитку галузі економіки, підприємства, організації та установи;
- розвиток управлінської компетентності (для керівників закладів вищої освіти та їх заступників) тощо.

Зазначений перелік напрямів підвищення кваліфікації може бути скорегований або доповнений відповідно до особливостей кафедри, факультету, посад та потреб НПП.

2.16. НПП університету самостійно обирають послідовність підвищення кваліфікації за певними напрямками у міжтестастійний період в межах загального обсягу підвищення кваліфікації, визначеного цим положенням.

ОРГАНІЗАЦІЯ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

2.17. Організаційні питання планування та проведення підвищення кваліфікації НПП, які працюють в ТНПУ за основним місцем роботи, визначаються цим положенням.

План підвищення кваліфікації НПП факультету формується на відповідний навчальний рік на основі пропозицій, наданих кафедрами. Зазначені пропозиції схвалюються відповідною кафедрою та затверджуються рішенням вченої ради факультету.

План підвищення кваліфікації деканів та їх заступників, ректора та проректорів здійснюється згідно з планом, затвердженим вченою радою університету.

Для планування підвищення кваліфікації НПП потрібно надати інформацію про: орієнтовні строки підвищення кваліфікації, програму та її обсяг, суб'єкта підвищення кваліфікації, іншу інформацію, визначену факультетом чи вченою радою ТНПУ.

2.18. План підвищення кваліфікації НПП факультету на відповідний рік включає: список НПП, які повинні пройти підвищення кваліфікації у цьому році, теми (напрями, найменування), форми, види, обсяги (тривалість) підвищення кваліфікації (в кредитах ЄКТС), перелік суб'єктів підвищення кваліфікації, строки (графік), вартість підвищення кваліфікації (у разі встановлення) або примітку про безоплатний характер надання такої освітньої послуги.

План підвищення кваліфікації може містити додаткову інформацію, визначену факультетом. План підвищення кваліфікації може бути змінено протягом року в порядку, визначеному вченою радою факультету.

Плани підвищення кваліфікації, схвалені та затверджені відповідно до вимог п. 2.17 цього положення, оприлюднюються на офіційному веб-сайті факультету (університету).

2.19. На підставі зазначеного плану здійснюється фінансування підвищення кваліфікації НПП за кошти державного бюджету, коштів спеціального фонду університету, інших джерел, не заборонених законодавством.

2.20. НПП університету можуть підвищувати свою кваліфікацію в ТНПУ (за виключенням структурного підрозділу, де вони працюють, тобто безпосереднього місця роботи). Такі результати підвищення кваліфікації не потребують визнання вченою радою факультету.

ВИЗНАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ТА ДОКУМЕНТ ПРО ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

2.21. Результати підвищення кваліфікації враховуються під час обрання на посаду за конкурсом чи укладення трудового договору з НПП.

Результати підвищення кваліфікації в суб'єктах підвищення кваліфікації, що мають ліцензію на підвищення кваліфікації або провадять освітню діяльність за акредитованою освітньою програмою, не потребують окремого визнання чи підтвердження.

Результати підвищення кваліфікації у інших суб'єктах підвищення кваліфікації визнаються рішенням вченої ради факультету. НПП протягом одного місяця після завершення підвищення кваліфікації подає до вченої ради факультету документ про проходження підвищення кваліфікації з усним чи письмовим клопотанням про визнання результатів підвищення кваліфікації.

2.22. У разі підвищення кваліфікації шляхом інформальної освіти (самоосвіти) замість документа про підвищення кваліфікації подається звіт або творча робота, авторський електронний освітній ресурс, оприлюднений в системі Moodle чи на веб-сайті факультету (університету) та/або в електронному портфоліо науково-педагогічного працівника (у разі наявності). У цьому випадку НПП подає на кафедру письмовий звіт (як правило, з візою керівника центру дистанційного навчання), який протягом місяця схвалюється на засіданні кафедри і затверджується радою факультету.

2.23. Для визнання результатів підвищення кваліфікації вчена рада факультету заслуховує НПП щодо:

- якості виконання програми підвищення кваліфікації;
- результатів підвищення кваліфікації;
- дотримання суб'єктом підвищення кваліфікації умов договору.

Вчена рада факультету може делегувати право заслуховувати звіт НПП про підвищення кваліфікації на засіданні відповідної кафедри. Витяг з протоколу засідання кафедри про результати підвищення кваліфікації НПП подається на вчену раду факультету.

За результатами розгляду вчена рада факультету приймає рішення про визнання чи невизнання результатів підвищення кваліфікації. У разі невизнання результатів підвищення кваліфікації вчена рада факультету може надати рекомендації НПП щодо повторного підвищення кваліфікації у інших суб'єктах підвищення кваліфікації та/або прийняти рішення щодо неможливості подальшого включення такого суб'єкта підвищення кваліфікації до плану підвищення кваліфікації НПП факультету до вжиття ним дієвих заходів з підвищення якості надання освітніх послуг.

2.24. За результатами підвищення кваліфікації в суб'єктах, що мають ліцензію на підвищення кваліфікації або провадять освітню діяльність за акредитованою освітньою

програмою, НПП може присвоюватися професійна та/або освітня кваліфікація у встановленому законодавством порядку.

2.25. Окремі види діяльності НПП (участь у програмах академічної мобільності, наукове стажування, самоосвіта, здобуття наукового ступеня чи ступеня вищої освіти) можуть бути визнані як підвищення кваліфікації.

Визнаватися як підвищення кваліфікації можуть окремі види діяльності НПП. Зокрема:

- програма академічної мобільності, що зараховується в межах визнаних результатів навчання, але не більше ніж 30 годин або один кредит ЄКТС на рік;

- наукове стажування, один тиждень якого зараховується в обсязі 30 годин або одного кредиту ЄКТС;

- визнані результати навчання набуті шляхом інформальної освіти (самоосвіти) в обсязі не більше 30 годин або одного кредиту ЄКТС на рік (для НПП, які мають науковий ступінь та/або вчене, почесне звання);

- здобуття першого (бакалаврського), другого (магістерського) рівня вищої освіти, третього (освітньо-наукового/освітньо-творчого) рівня або наукового рівня вищої освіти вперше або за іншою спеціальністю у межах професійної діяльності або галузі знань в обсязі відповідно до встановленого обсягу освітньо-професійної (освітньо-наукової, освітньо-творчої) програми у годинах або кредитах ЄКТС, за винятком визнаних (зарахованих) результатів навчання з попередньо здобутих рівнів освіти.

2.26. Університет може надавати НПП направлення на навчання за державним замовленням за заочною або вечірньою формою здобуття вищої освіти в межах вакантних місць відповідної спеціальності (освітньої програми) та курсу (року навчання) в разі відсутності на них здобувачів вищої освіти, які навчаються за кошти фізичних (юридичних) осіб і мають право на переведення на місця державного (регіонального) замовлення відповідно до законодавства.

ДОКУМЕНТ ПРО ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

2.27. За результатами проходження підвищення кваліфікації працівнику видається відповідний документ. ТНПУ орієнтується на дотримання суб'єктом підвищення кваліфікації рекомендацій, затверджених наказом МОН України 30 жовтня 2020 р. за № 1341, за якими у документі про підвищення кваліфікації містяться:

- повне найменування суб'єкта підвищення кваліфікації;

- тема (напрямок, найменування), обсяг підвищення кваліфікації у годинах та/або кредитах ЄКТС;

- прізвище, ім'я та по батькові особи, яка підвищила кваліфікацію;

- опис досягнутих результатів навчання;

- дата видачі та обліковий запис документа;

- найменування посади (у разі наявності), прізвище, ініціали особи, яка підписала документ від імені суб'єкта підвищення кваліфікації та її підпис.

2.28. Документи про підвищення кваліфікації (сертифікати, свідоцтва тощо), що були видані за результатами проходження підвищення кваліфікації у суб'єктів підвищення кваліфікації – нерезидентів України, можуть містити іншу інформацію та потребують визнання вченою радою факультету.

ФІНАНСУВАННЯ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

2.29. Джерелами фінансування підвищення кваліфікації НПП є кошти державного бюджету, фізичних та/або юридичних осіб, спеціальні кошти, інші джерела, не заборонені законодавством.

У разі підвищення кваліфікації НПП за рахунок коштів державного бюджету, інших коштів, затверджених у кошторисі ТНПУ на підвищення кваліфікації, укладення договору між ректором ТНПУ та суб'єктом підвищення кваліфікації із зазначенням джерела фінансування підвищення кваліфікації є обов'язковим.

За рахунок коштів, передбачених у кошторисі університету, здійснюється фінансування підвищення кваліфікації в обсязі, встановленому законодавством, і відповідно до плану підвищення кваліфікації НПП, які працюють в ТНПУ за основним місцем роботи.

2.30. Самостійне фінансування підвищення кваліфікації здійснюється:

- науково-педагогічними працівниками, які працюють в ТНПУ за основним місцем роботи і проходять підвищення кваліфікації поза межами плану підвищення кваліфікації університету;

- іншими особами, які працюють в університеті на посадах НПП за суміщенням або сумісництвом.

2.31. На час підвищення кваліфікації науково-педагогічним працівником університету відповідно до затвердженого плану з відривом від освітнього процесу в обсязі, визначеному законодавством, за науково-педагогічним працівником зберігається місце роботи (посада) із збереженням середньої заробітної плати.

Витрати, пов'язані з підвищенням кваліфікації, відшкодовуються у порядку, визначеному законодавством.

2.32. Факт підвищення кваліфікації НПП підтверджується актом про надання послуги з підвищення кваліфікації, який складається в установленому законодавством порядку, підписується ректором (першим проректором) та суб'єктом підвищення кваліфікації. Такий акт є підставою для оплати послуг суб'єкта підвищення кваліфікації згідно з укладеною угодою щодо підвищення кваліфікації.

Акт не складається, якщо договір не укладався, а послуги з підвищення кваліфікації НПП оплачував самостійно чи отримував безоплатно.

Акт є первинним бухгалтерським документом, може бути складений у паперовій або в електронній формі, та має містити всі обов'язкові реквізити, визначені частиною другою статті 9 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»:

- назву документа (форми) і дату його складання;
- назву суб'єкта підвищення кваліфікації;
- зміст та обсяг господарської операції (підвищення кваліфікації), одиницю виміру господарської операції (у годинах та/або кредитах ЄКТС);
- посади осіб, відповідальних за здійснення господарської операції і правильність її оформлення;
- особистий підпис або інші дані, що дають змогу ідентифікувати особу, яка брала участь у здійсненні господарської операції.

3. СТАЖУВАННЯ

3.1. Стажування НПП може здійснюватися в закладах вищої освіти, установах, організаціях та на підприємствах, а також в ТНПУ (за виключенням структурного підрозділу, де працює НПП, тобто безпосереднього місця роботи). Керівником такого стажування призначається науково-педагогічний чи науковий працівник, який працює у ТНПУ за основним місцем роботи, має науковий ступінь та/або вчене звання і не менше десяти років досвіду роботи на посадах науково-педагогічних чи наукових працівників.

Стажування науково-педагогічних працівників в інших суб'єктах підвищення кваліфікації здійснюється під керівництвом працівника, який має відповідний досвід роботи та кваліфікацію.

3.2. Між ТНПУ та суб'єктом підвищення кваліфікації укладається договір, що передбачає стажування одного чи декількох НПП.

За пропозицією однієї із сторін договору, до нього можуть вноситися зміни (уточнення) шляхом укладення відповідної додаткової угоди (додатка до угоди).

3.3. Оплата праці керівника стажування у інших суб'єктах підвищення кваліфікації визначається такими суб'єктами підвищення кваліфікації самостійно або на підставі укладених договорів про стажування НПП університету.

ПРОГРАМА СТАЖУВАННЯ

3.4. Стажування здійснюється за індивідуальною програмою, що розробляється і затверджується суб'єктом підвищення кваліфікації та повинна містити інформацію щодо:

- обсягу програми;
- очікувані результати навчання.

Індивідуальна програма стажування може містити також іншу інформацію, що стосується проходження стажування НПП університету.

3.5. У випадку укладення договору індивідуальна програма є невід'ємним додатком до договору.